GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI OYNAMANIN OKUL UYUMUNA ETKİSİ

THE EFFECT OF PLAYING TRADITIONAL CHILDREN'S GAMES ON SCHOOL ADJUSTMENT

[1]Rahmi YILDIZ

[1]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi/Orcid ID: 0000-0001-9789-7157

e-posta: rahmiyildiz@cumhuriyet.edu.tr

* Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderi Tarihi / *Received* : 28.09.2025 Kabul Tarihi / *Accepted* :21.12.2025 Online Yayın Tarihi / *Published* : 31.12.2025

https://doi.org/10.71243/dksbd.1792497

Öz

Bu araştırmanın amacı, geleneksel çocuk oyunlarının (GÇO) öğrencilerinin okula uyum süreçleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel desende yürütülmüş; 5. sınıf düzeyinde 30'u deney, 30'u kontrol olmak üzere toplam 60 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Deney grubuna 8 hafta boyunca seksek, mendil kapmaca, tombik, saklambaç, istop, çuval yarışı, yakan top gibi oyunlar uygulanmış; kontrol grubunda standart beden eğitimi dersi sürdürülmüştür. Veri toplama aracı olarak "Ortaokul Öğrencileri İçin Okula Uyum Ölçeği" kullanılmış normallik Shapiro–Wilk ve Q–Q grafikleriyle doğrulanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testi, grup içi karşılaştırmalarda eşleştirilmiş t-testi kullanılmış; anlamlılık düzeyi $p<.05$ olarak alınmış, etki büyüklükleri ve %95 güven aralıkları raporlanmıştır. Bulgular, deney grubunda okula uyumun toplam puanında ve akademik ile sosyal alt boyutlarda anlamlı ve büyük artışlar olduğunu; kontrol grubunda ise anlamlı değişim bulunmadığını göstermiştir. Cinsiyete ilişkin farklar tüm örneklemde anlamlı görünse de deney ve kontrol gruplarında ayrı ayrı incelendiğinde yinelenmemiştir. Sonuç olarak, geleneksel çocuk oyunları (GÇO) öğrencilerin okula uyumunu destekleyen etkili bir pedagojik araçtır ve oyun temelli uygulamaların ders içeriklerinde sistematik biçimde yer alması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, ortaokul öğrencileri, okula uyum, geleneksel çocuk oyunları

Abstract

The aim of this study is to examine the effects of traditional children's games on the school adaptation processes of students. The study was conducted with a quasi-experimental design with a pretest-posttest control group; it was carried out with a total of 60 5th grade students, 30 of whom were experimental and 30 were controls. Games such as hopscotch, grab the handkerchief, chubby, hide-and-seek, stop, sack race, and dodgeball were applied to the experimental group for eight weeks; while the control group continued with a standard physical education lesson. "School Adjustment Scale for Middle School Students" was used as the data collection tool (Cronbach's $\alpha=.84$ in this study); normality was confirmed by Shapiro–Wilk and Q–Q plots. Independent samples t-test was used for between-group comparisons, and paired t-test was used for within-group comparisons; the significance level was set at $p<.05$, and effect sizes and 95% confidence intervals were reported. Findings showed that there were significant and large increases in the total score of school adjustment and the academic and social sub-dimensions in the experimental group; In the control group, no significant change was found. While gender differences appeared significant across the entire sample, they were not replicated when examined separately in the experimental and control arms. In conclusion, traditional children's games are an effective pedagogical tool that supports students' adaptation to school, and the systematic inclusion of game-based practices in course content is recommended.

Keywords: Physical education, middle school students, school adaptation, traditional children's games

Giriş

Okula uyum, öğrencilerin yeni bir eğitim ortamına girdiklerinde yaşadıkları sosyal, davranışsal ve akademik süreçlerin bütününü ifade eden çok boyutlu bir kavramdır (Kurtuluş Çalışkan ve Canbulat, 2023). Bu süreç sadece akademik başarı ile sınırlı olmayıp öğrencilerin öğretmenleriyle ve akranlarıyla

kurdukları ilişkilerden, okulun kurallarına ve sosyal normlarına uyum sağlamalarına kadar geniş bir alanı kapsamaktadır (Polat ve Akyol, 2019). Özellikle ortaokulun ilk basamağı olan 5. sınıf, öğrencilerinin yeni öğretmenlerle tanışması, yoğun akademik ve sosyal sorumluluklarla karşılaşmasını ifade etmektedir. Bu durum bazı öğrenciler için zorlayıcı olup uyum sorunlarına yol açabilmektedir (Buhs and Ladd, 2001). Bireyin yaşamı, doğumdan itibaren birçok gelişim dönemine ayrılmakta ve her dönemin kendine özgü görevleri bulunmaktadır. Çocukluk döneminin son aşaması olan bu geçiş süreci bireyin sosyal, davranışsal ve akademik gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir (Akay ve Ceylan, 2019). Bu dönemde öğrencilerin rol ve kimliklerinde değişim yaşanmakta yeni çevrenin taleplerine ve ortamdaki kurallara uyum sağlama zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim bazı öğrenciler kısa sürede çevresine adapte olurken, bazıları kaygı, yalnızlık, içe kapanıklık veya akademik başarısızlık gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir (Buhs and Ladd, 2001). Okula uyum sürecini etkileyen bireysel faktörlerin yanı sıra aile, öğretmen, akran ilişkileri ve sınıf içi etkinlikler gibi çevresel faktörler de belirleyici olmaktadır (Güler ve Onur, 2016). Literatürde, öğrencilerin okula uyumlarını etkileyen değişkenler arasında yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi ve akademik hazırbulunuşluk öne çıkmaktadır (Kurtuluş Çalışkan, 2021).

Hazırbulunuşluk, bireyin öğrenme için gerekli olan bilişsel, duyuşsal ve sosyal olgunluk düzeyine erişmiş olması anlamına gelmekte olup okula uyum sürecinin en güçlü yordayıcılarından biri olarak değerlendirilmektedir (Erkan ve Kırca, 2010). Yasayla belirlenmiş yaş aralığında okula başlayan çocuklar erken yaşta başlayanlara kıyasla daha yüksek düzeyde uyum sergiledikleri saptanmıştır. Bu bulgular, hazırbulunuşluk ile okula uyum arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır (Kurtuluş Çalışkan, 2021; Uyanık, Bayındır ve Değirmenci 2021). Bu noktada beden eğitimi ve spor etkinlikleri, öğrencilerin okula uyumlarını destekleyen etkili araçlardan biri olarak görülmektedir. Düzenli fiziksel aktiviteler, çocukların motor becerilerini geliştirmenin yanında sosyal etkileşim, iş birliği ve problem çözme gibi becerileri güçlendirmektedir (Ülküdür, 2016). Özellikle oyun temelli etkinlikler, çocukların öğrenme ortamına daha rahat uyum olmalarını sağlayarak kaygı ve stres düzeylerini azaltmaktadır (Albayrak, 2024; Tanış 2024). Geleneksel çocuk oyunlarının somut olmayan kültürel miras niteliği, değer ve pratiklerin sürekliliğini sağlamanın yanı sıra, sınıf içi etkileşim ve davranışsal uyumu güçlendiren pedagojik uygulamalara kuramsal dayanak sunar (Koyuncu ve Bulut, 2022). Seksek, mendil kapmaca, tombik, yakan top, saklambaç, çuval yarışı ve istop gibi oyunlar; dikkat ve görsel algı, grup çalışması, strateji geliştirme, iletişim ve iş birliği gibi becerilerin doğal bir şekilde kazandırılmasını sağlamaktadır (Altuntaş, 2019; Özçakır, 2015; Yıldız, 2023). Literatürde GÇO'nun sosyal beceriler (Gözler, Turan ve Turan, 2020) akademik başarı (Ülküdür, 2016), öz düzenleme (Şepitci, 2019), bilişsel gelişim (Türkoğlu ve Uslu, 2016), dil gelişimi (Biçer ve Özaltun, 2020; Ural Keleş, 2024), yaşam kalitesi (Yazıcıoğlu Çalışkan ve Yıldız, 2024), dikkat ve görsel algı (Yıldız, 2023), bedensel zeka (Çalı ve Yıldız, 2023), karar verme becerileri (Yıldız ve Koçak, 2022), keyif alma

düzeyleri (Yıldız, Çalı ve Temel, 2025), okul aidiyeti ve sportmenlik davranışı (Temel vd., 2024), sosyal uyum (Usta, Uğur, Bağcı ve Çalık, 2021) üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar bulunmasına rağmen doğrudan ortaokul öğrencilerinin okula uyum süreçlerine etkisini ele alan araştırmalar sınırlıdır. Temel ve Mamak (2023), GÇO'nun öğrencilerin sosyal uyum, iletişim ve işbirliği becerilerini anlamlı düzeyde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Yıldız vd., (2025) beden eğitimi ve spor derslerinde GÇO temelli etkinliklerin, öğrencilerin derse katılım motivasyonlarını artırdığını ve okula yönelik olumlu davranışlar geliştirmelerine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde Küçükibiş vd. (2022), GÇO'nun kültürel aidiyet duygusunu pekiştirerek öğrencilerin okul ortamında daha güçlü bir sosyal bağ kurmalarını desteklediğini belirtmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın temel amacı ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin GÇO oynamasının sosyal ve akademik uyum süreçlerine etkilerini incelemektir. Araştırmadan elde edilen bulguların literatüre katkı sağlaması ve eğitim uygulamalarına yönelik somut öneriler sunması beklenmektedir. Öğrencilerin okula uyum süreçlerinin beden eğitimi ve oyun etkinlikleri ile desteklenmesi öğretim programlarının zenginleşmesine ve eğitim politikalarının öğrenci merkezli bir bakış açısıyla geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel bir araştırma modeli ile yürütülmüştür. Yarı deneysel modeller, katılımcıların deney ve kontrol gruplarına rastgele atanmadığı durumlarda, uygulamanın etkisinin gözlemlenmesine imkân tanır (Creswell, 2014). Bu model, beden eğitimi ve oyun etkinlikleri öğrencilerinin okul uyumuna etkisini incelemek için uygun bulunmuştur. Araştırmada deney grubu GÇO ile desteklenmiş bir uygulama alırken kontrol grubu ise müfredattaki beden eğitimi programına devam etmiştir. Uygulamayı yürüten beden eğitimi öğretmeni, GÇO şenliklerinde görev almış ve bu alandaki deneyimini belgelerle desteklemiştir. Bu durum uygulamanın daha bilinçli, sistematik ve pedagojik temellere dayalı biçimde yürütülmesine katkı sağlamıştır. Bu sayede GÇO ile oyun temelli etkinliklerin öğrencilerin okul uyum düzeyleri üzerindeki etkisi bu süreçte net bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 5. sınıfa devam eden toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler, deneysel araştırmalarda sık kullanılan dengeli gruplama tekniğine dayanarak 30'ar kişilik iki grup hâlinde düzenlenmiştir: Deney grubu (n = 30) ve kontrol grubu (n = 30) (Büyüköztürk, 2012; Creswell, 2014). Cinsiyet dağılımı dengeli olacak şekilde planlanmış olup küçük bir esneklik (+1/+2) uygulanmıştır. Katılımcılar 10–11 yaş aralığında ve aynı okuldan seçilmiştir. Öğrencilerin demografik bilgileri veri toplama sürecinde kaydedilmiştir. Araştırma grubunun seçiminde benzer sosyo-ekonomik ve akademik özelliklere sahip öğrenciler tercih edilmiştir. Deney grubu öğrencilerine 8 hafta boyunca

haftada 4 saat geleneksel çocuk oyunları oynatılmıştır. Oyunlar arasında seksek, mendil kapmaca, tombik, saklambaç, istop, çuval yarışı, yakan top gibi oyunlar yer almıştır. Uygulamalar beden eğitimi ve spor öğretmeni rehberliğinde, güvenli bir ortamda ve kurallara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunda ise standart beden eğitimi ve spor programı uygulanmıştır. Bu gruptaki öğrenciler, okulun resmî müfredatına göre beden eğitimi ve spor dersine katılmışlardır. Kontrol grubunun varlığı, deney grubuna uygulanan GÇO'nun etkisinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesini sağlamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri tablosu

Değişkenler	Kategori	Deney n	Deney %	Araştırma f	Araştırma %	Toplam n	Toplam %
Cinsiyet	Erkek	17	56,7	16	53,3	33	55,0
	Kız	13	43,3	14	46,7	27	45,0
Yaş	10	12	40,0	13	43,3	25	41,7
	11	18	60,0	17	56,7	35	58,3

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya toplam 60 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Katılımcıların %55,0'ı erkek (n=33) ve %45,0'ı kızdır (n=27). Yaş dağılımına bakıldığında öğrencilerin %41,7'si 10 yaşında (n=25), %58,3'ü ise 11 yaşındadır (n=35). Gruplar düzeyinde ise deney grubunda cinsiyet dağılımı erkek %56,7 (n=17) ve kız %43,3 (n=13); araştırma/kontrol grubunda erkek %53,3 (n=16) ve kız %46,7 (n=14) şeklindedir. Yaşa göre Deney grubunda 10 yaş %40,0 (n=12) ve 11 yaş %60,0 (n=18); araştırma/kontrol grubunda 10 yaş %43,3 (n=13) ve 11 yaş %56,7 (n=17) oranları elde edilmiştir. Bu bulgular örneklemin cinsiyet ve yaş bakımından karşılaştırılabilir ve dengeli bir dağılımın sağlandığını göstermektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin okula uyum düzeylerini belirlemek amacıyla okula uyum ölçeği (Kaynak ve Uslu, 2024) kullanılmıştır. Okula uyum ölçeği, akademik uyum ve sosyal uyum olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Akademik uyum alt boyutunda öğrencilerin derslere katılımı, akademik motivasyonu ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyi değerlendirilmektedir. Sosyal uyum alt boyutunda öğrencilerin akranlarıyla olan ilişkileri, okul kurallarına uyumları, grup etkinliklerine katılımları ve sosyal etkileşimleri ölçülmektedir. Ölçekte toplam 18 madde bulunmaktadır. Sosyal uyum alt boyutu 9 madde, akademik uyum alt boyutu ise 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçek öz bildirim esasına dayalıdır ve 10–14 yaş arası ortaokul öğrencilerine uygulanabilmektedir. Maddeler 5'li Likert tipi derecelendirme ile puanlanmaktadır. Derecelendirme seçenekleri "1 = bana hiç uygun değil" ile "5 = bana tamamen uygun" arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar sosyal uyum alt boyutunda en az 9, en fazla 45; akademik uyum alt boyutunda en az 9, en fazla 45; toplamda ise en az 18, en fazla 90'dır. Puanların artması öğrencinin okula uyum düzeyinin yükseldiğini, puanların düşük olması ise uyum problemleri yaşandığını göstermektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları

sonucunda Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı. 89 olarak bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında ise ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa = .84 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada ölçek ön test ve son test uygulamalarında kullanılarak deney ve kontrol gruplarının uyum düzeylerindeki değişimlerin incelenmesinde temel ölçme aracı olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma Yayın Etiği

Bu araştırma, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu'nun 28.02.2025 tarih E-50704946-050.04-536032 sayılı izni doğrultusunda etik açıdan bir sakınca bulunmadığına dair onay alınarak başlatılmıştır.

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Analiz sürecinde gruplar arası farklılıkların belirlenmesi için bağımsız örneklem t-testi, gruplar içindeki değişimlerin incelenmesi için ise bağımlı örneklem t-testi uygulanmıştır. Testlere geçilmeden önce normallik varsayımı Shapiro–Wilk testi, çarpıklık-basıklık katsayıları (|skewness|, |kurtosis| ≤ 1) ve Q–Q grafikleri ile değerlendirilmiş; sonuçlar verilerin normal dağılım gösterdiğini doğrulamıştır ($p > .05$). Bulgular, deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları karşılaştırılarak tablolar hâlinde sunulmuştur. Bunun yanı sıra akademik uyum ve sosyal uyum alt boyutları ayrı ayrı incelenmiş ve cinsiyetin etkisi de değerlendirilmiştir. Tüm istatistiksel işlemlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın yöntemi, deney ve kontrol gruplarının yapısı, uygulama süreci, veri toplama araçları ve analiz yöntemleriyle birlikte ayrıntılı biçimde açıklanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Öğrencilerin okula uyum düzeylerine ilişkin ön test puanlarının karşılaştırılması

Test	Grup	n	X̄	Ss	t (df)	p	Levene p	Ortalama Farkı	%95 GA	Cohen's d
Öntest	Deney	30	47,80	6,24	-0,22 (58)	.827	.79	-0,35	-3,54; 2,84	-0,06
	Kontrol	30	48,15	6,11						

p>0.5

Tablo 2 inceldiğinde ön test sonuçları deney ve kontrol grupları arasında okula uyum düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık bulunmadığını ve varyansların eşitliği varsayımının karşılandığını göstermektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda uygulama öncesinde grupların başlangıç düzeylerinin karşılaştırılabilir olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 3. Deney ve kontrol gruplarının okula uyum ölçeği ön test – son test puanları

Grup	Test	n	X̄	Ss	Δ (Son–Ön)	t (df=29)	p	%95 GA (Δ)	Cohen's d
Deney	Ön test	30	47,80	6,24	20,45	−8,72	.001	15,65; 25,25	1,59
	Son test	30	68,25	5,92					
Kontrol	Ön test	30	48,15	6,11	2,25	−1,21	.230	−1,55; 6,05	0,22
	Son test	30	50,40	6,05					

p > .05

Tablo 3 incelendiğinde deney grubunda ön testten son teste okula uyum düzeyinde anlamlı bir artışın tespit edildiği; kontrol grubunda ise anlamlı bir değişimin gözlenmediği anlaşılmaktadır. Tablo 2'deki karşılaştırılabilir başlangıç düzeyleri dikkate alındığında uygulamanın okula uyumu artırmada etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 4. Deney ve kontrol gruplarının okula uyum son test puanlarının karşılaştırılması

Grup	n	X̄	Ss	t	p
Deney	30	68,25	5,92	11,55	.000*
Kontrol	30	50,40	6,05		

Tablo 4 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının okula uyum son test puanları karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($t(58) = 11,55$; $p < .001$). Bu bulgular doğrultusunda geleneksel çocuk oyunlarına dayalı uygulamanın resmî beden eğitimi öğretimine kıyasla öğrencilerin okula uyum düzeylerini anlamlı düzeyde artırdığını göstermektedir.

Tablo 5. Deney ve kontrol gruplarının akademik ve sosyal uyum alt boyutları puanları

Grup	Alt Boyut	n	Ön Test X̄	Son Test X̄	Δ (Son–Ön)	t (df=29)	p	%95 GA (Δ)	Cohen's d
Deney	Akademik Uyum	30	23,10	34,85	11,75	−7,96	<.001	8,73; 14,77	1,45
Deney	Sosyal Uyum	30	24,10	33,40	9,30	−6,88	.001	6,54; 12,06	1,26
Kontrol	Akademik Uyum	30	22,85	23,95	1,10	−1,02	.312	−1,11; 3,31	0,19

Kontrol	Sosyal Uyum	30	25,30	26,45	1,15	−0,88	.380	−1,52; 3,82	0,16

p>0.5

Tablo 5 incelendiğinde deney grubunda akademik uyum ve sosyal uyum puanlarında son test lehine anlamlı bir artış olduğu buna karşın kontrol grubunda her iki alt boyutta da anlamlı bir değişim gözlenmediği belirlenmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin okula uyum düzeylerinin cinsiyete göre grup içi karşılaştırılması

Grup	**Cinsiyet**	**n**	**X̄**	**Ss**	**t (df)**	**p**	**Levene p**	**Δ (Erk−Kız)**	**%95 GA (Δ)**
Deney	Erkek	17	69,50	5,80	1,34	.191	.68	2,90	−1,51; 7,31
	Kız	13	66,60	5,90	(≈26)				
Kontrol	Erkek	16	50,90	6,00	0,50	.623	.74	1,10	−3,44; 5,64
	Kız	14	49,80	6,10	(≈27)				

Tablo 6 incelendiğinde tüm örneklemde erkekler lehine istatistiksel bir fark tespit edilmiş (p = .036), fakat müdahale kolları dikkate alınarak yapılan katmanlı karşılaştırmalarda bu fark yinelenmemiştir (Deney p = .191; Kontrol p = .623). Bu bulgular cinsiyete ilişkin farkın grup düzeyinde süreklilik göstermediğini ve dolayısıyla yorumların alt grup sonuçlar esas alınarak yapılması gerektiğini göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmadan elde edilen bulgular GÇO oynamanın okula uyum süreçlerine önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Deney grubunda uygulama sonrasında akademik ve sosyal uyum puanlarının anlamlı biçimde yükselmesi, oyunların eğlence ve pedagojik bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Bulguların nicel gücü de bu yorumu desteklemektedir: toplam uyum düzeyinde olduğu gibi akademik ve sosyal uyum alt boyutlarında da son test lehine yüksek düzeyde artış ve büyük etki büyüklükleri elde edilmiştir. Bu bulgular öğrencilerin kurallara uyum sağlama, grup çalışmasına katılım, problem çözme ve sorumluluk alma becerilerinin GÇO aracılığıyla desteklendiğini işaret etmektedir. Ayrıca erkek öğrencilerin okul uyum puanlarının kız öğrencilerden daha yüksek çıkması, oyunların rekabet, hız ve fiziksel güç gerektiren yapısıyla ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte tüm örneklemde gözlenen cinsiyet farkları (p=.027; p=.044), araştırma grubuna göre yapılan alt boyut karşılaştırmalarda yinelenmemiştir. Bu nedenle değerlendirme alt boyutlar etki tahminleri ve %95 güven aralıkları esas alınarak yapılmıştır. Cinsiyete ilişkin olası açıklamalar (oyun türlerinin fiziksel talepleri, katılım normları, sınıf iklimi vb.) bu araştırma verileriyle sınanmamış olup ileri araştırmalarla ele alınmalıdır. Literatürde yer alan araştırmalar bu bulguları destekler niteliktedir. Gözler, Turan ve Turan (2020)

oyunların sosyal beceriler üzerindeki katkılarını, Ülküdür (2016) akademik başarıya olan etkilerini, Türkoğlu ve Uslu (2016) bilişsel gelişimi desteklediğini ortaya koymuştur. Yazıcıoğlu Çalışkan ve Yıldız (2024)'ta 12 haftalık uygulamalar sonucunda GÇO'nun yaşam kalitesini artırdığı tespit edilmiştir. Kız öğrenciler fiziksel aktivite sırasında sosyal becerileri desteklendiğinde oyunlardan daha fazla keyif almaktadır (Makas ve Düşünceli, 2021; Yıldız, Çalı ve Temel, 2025). Yıldız, Çalı ve Temel (2025) GÇO'nun öğrencilerin oyunlardan keyif aldıklarını ve bu keyif düzeylerinin olumlu davranışları artırdığını; Temel vd. (2024) ise özellikle erkek öğrencilerin rekabetçi oyunlarda daha avantajlı olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte literatürde farklı sonuçlara ulaşan araştırmalara da rastlanmaktadır. Uyanık, Bayındır ve Değirmenci (2021), kız öğrencilerin sosyal becerilerde daha uyumlu olduklarını ve toplam sosyal uyum puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu rapor etmişlerdir. Benzer şekilde Makas ve Düşünceli (2021) ve Yıldız, Çalı ve Temel (2025), kız öğrencilerin fiziksel aktivite ve oyunlardan daha fazla keyif aldıklarını ortaya koymuştur. Buna karşılık erkek öğrencilerin oyunlardan daha fazla keyif aldıklarını ve bu etkinliklerde daha motive olduklarını gösteren çalışmalar da karşımıza çıkmaktadır (Aksoy ve Tozduman Yaralı, 2017; Fairclough, 2003; Özkurt, Küçükibiş ve Altın, 2022; Johnson vd., 2017). Bulgular arasındaki bu çeşitlilik oyunun türü, yaş grubu, kültürel bağlam ve sosyo-ekonomik koşullar gibi etkenlerin farklılık yaratmasından kaynaklanıyor olabilir. Araştırmada erkek öğrencilerin uyum düzeylerinin daha yüksek çıkmasının nedenleri arasında, oyunların fiziksel yönünün erkek öğrenciler için daha cazip olması, kültürel normların erkeklerin oyunlara katılımını daha çok teşvik etmesi ve erkek öğrencilerin risk alma eğilimlerinin daha yüksek olması sayılabilir. Buna karşın kız öğrencilerin sosyal iletişim ve iş birliği gerektiren etkinliklerde daha avantajlı oldukları bilinmektedir. Yapılan araştırmada uygulanan oyunların fiziksel yönünün daha baskın olması sonuçların erkek öğrenciler lehine çıkmasına neden olmuş olabilir ancak bu açıklamalar, alt boyutlar analizlerinde anlamlı farkların doğrulanmaması nedeniyle temkinle ele alınmıştır. Genel olarak elde edilen bulgular oyun temelli etkinliklerin öğrencilerin okula uyum duygusunu artırdığı, okula yönelik olumlu tutum geliştirdiği ve sosyal ilişkilerini güçlendirdiğini göstermektedir. Ancak cinsiyet değişkenine ilişkin bulguların literatürde çeşitlilik göstermesi, uyum sürecinin sadece cinsiyet faktörüyle açıklanamayacağını ortaya koymaktadır. Bu süreçte aile desteği, öğretmen tutumları, sınıf iklimi ve sosyo-kültürel faktörler de önemli rol oynadığını tespit eden araştırmalar mevcuttur (Özbey, 2010; Işıklar, Bilgin ve Bilgin, 2015; Çelebi ve Çopur, 2021; Tuğluk ve Atış Akyol, 2024). Farklı bölgelerde, daha geniş örneklemler ve uzun izlem süreleriyle benzer araştırmalar yapılarak bulguların genellenebilirliği ve sürekliliği test edilebilir. Etki tahminlerinin doğruluk ve hassasiyetini artırmak için çok merkezli, rastgeleleştirilmiş kontrollü düzenekler ve güç analiziyle belirlenmiş daha büyük örneklemler kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

Akay, D., & Ceylan, R. (2019). Birinci sınıfa başlamak için okula başlama yaşı mı okula hazır oluş mu? *Milli Eğitim Dergisi*, *48*(224), 7–31. https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/50252/648663

Aksoy, A. B., & Tozduman Yaralı, K. (2017). Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *7*(2), 442–455. https://doi.org/10.24315/trkefd.304124

Albayrak, E. A. (2024). Çocuk ve oyun. *Sağlık Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar XXI*, *77*.

Altuntaş, H. (2019). *Beden eğitimi ve spor derslerinin Türk eğitim sistemindeki yeri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi.

Biçer, N., & Özaltun, H. (2020). Mülteci ortaokul öğrencilerinin Türkçe dil becerilerine ve okula uyum süreçlerine ilişkin Suriyeli ve Türk öğrencilerin görüşleri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, *8*(23), 348–364. https://doi.org/10.33692/avrasyad.668251

Buhs, E. S., & Ladd, G. W. (2001). Peer rejection as an antecedent of young children's school adjustment: An examination of mediating processes. *Developmental Psychology*, *37*(4), 550–560. https://doi.org/10.1037/0012-1649.37.4.550

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Deneysel desenler: Öntest-sontest kontrol grubu desen ve veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications.

Çalı, O., & Yıldız, R. (2023). Geleneksel çocuk oyunlarının bedensel zekâya etkisi. *Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences*, *4*(3), 94–101. http://cuspor.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/83170/1408937

Çelebi, M., & Çopur, K. D. (2019). Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile ailenin sosyoekonomik yapısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi:Niğde ili örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 13(19), 786-814. https://doi.org/10.26466/opus.590974

Erkan, S., & Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilkokula hazırbulunuşluk üzerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *38*, 94–106. https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7798/102150

Fairclough, S. (2003). Physical activity, perceived competence and enjoyment during high school physical education. *European Journal of Physical Education*, *8*(1), 5–18. https://doi.org/10.1080/1740898030080102

Gözler, A., Turan, B. N., & Turan, M. (2020). Çocuk oyunlarının ilkokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 186-201. https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsd/issue/56097/715518

Güler, H., & Onur, M. (2016). İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula başlama yaşına göre okula uyumlarının incelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(14), 87–94. https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/32111/355967

Işıklar, A., Bilgin, M., & Bilgin, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin okula sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2). https://dergipark.org.tr/en/pub/bitlissos/issue/45114/563918

Johnson, C. E., Erwin, H. E., Kipp, L., & Beighle, A. (2017). Student perceived motivational climate, enjoyment, and physical activity in middle school physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, *36*(4), 398–408. https://doi.org/10.1123/jtpe.2016-0172

Koyuncu, F., & Bulut, G. G. (2022). Geleneksel çocuk oyunlarının kültürlerarası etkileşimi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 499-519. https://doi.org/10.21733/ibad.1083497

Kukuş, R., & Akto, A. (2022). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *The Journal of International Educational Sciences*. https://doi.org/10.29228/ınesjournal.62474

Kaynak, S., & Uslu, O. (2024). Ortaokul öğrencileri için okula uyum ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(1), 173-190. https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1340077

Kurtuluş Çalışkan, G. (2021). *İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve okula hazırbulunuşluklarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Kurtuluş Çalışkan, G. ve Canbulat, T. (2023). İlkokul 1. sınıfların okula uyum ve okula hazır bulunuşluklarının değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 254-280. https://doi.org/10.33711/yyuefd.1114797

Küçükibiş, H. F., Özkurt, B., Sirkeci, H., & Öztürk, O. (2022). Geleneksel oyun ve geleneksel çocuk oyunlarının eğitim-öğretim programlarındaki yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(83), 1421–1436. https://doi.org/10.17755/esosder.972845

Makas, A., & Düşünceli, B. (2021). Ergenlerde gelecek beklentileri ve okula uyum ilişkisi. *Yaşadıkça Eğitim*, *35*(1), 221–234. https://doi.org/10.33308/26674874.2021351264

Özbey, D. S. (2010). Okul öncesi çocuklarda uyum ve davranış problemleriyle başa çıkmada ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 21(21), 9-18. https://doi.org/10.21560/spcd.34877

Özçakır, S. (2015). 100 yıl öncesinde Türkiye'de beden eğitimi öğretimi ve günümüzdeki yansımaları. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, *26*(1), 18–25. https://doi.org/10.17644/sbd.237570

Özkurt, B., Küçükibiş, H. F., & Altın, Y. (2022). Lise ve üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden keyif alma düzeylerinin incelenmesi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, *3*(3), 91–98. http://cuspor.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/75133/1215543

Polat, Y., & Akyol, A. (2019). Ortaokula geçiş sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları uyum sorunları ve çözüm önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *17*(1), 1–20. https://doi.org/10.54637/ebad.1531169

Şepitci Sarıbaş, M., & Gültekin Akduman, G. (2019). 5–6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *12*(63), 868–874. https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3283

Tanış, E. (2024). *Duygu gelişimini desteklemeye yönelik psikoeğitim programı ve çocuk merkezli oyun terapisinin 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ve psikolojik sağlamlık düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.

Temel, A. (2025). Türkiye'de ilköğretim-ortaöğretim düzeyinde yapılan geleneksel çocuk oyunları araştırmalarının analizi. *Spor Eğitimi ve Bilim Dergisi*, *1*(1), 1–13. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sporegitimivebilimdergisi/issue/93352/1731050

Temel, A., Mamak, H., Kangalgil, M., Kılıçer, İ., Erdem, C., Çapar, T., Özkan, A., & Uz, S. (2024). Geleneksel çocuk oyunları oynayan öğrencilerin okula aidiyet duygusu ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *BMC Psychology*, *12*(1), 656. https://doi.org/10.1186/s40359-024-02155-0

Tuğluk, E., & Atış Akyol, N. (2024). Okul öncesi eğitimde okula uyum: Türkiye'de yapılmış çalışmaların incelenmesi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 5(2), 206-227. https://doi.org/10.54637/ebad.1531169

Türkoğlu, B., & Uslu, M. (2016). Oyun temelli bilişsel gelişim programının 60–72 aylık çocukların bilişsel gelişimine etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, *6*, 50–68. https://dergipark.org.tr/tr/pub/inesj/issue/40018/475797

Ural Keleş, P. (2024). Sınıf öğretmeni adaylarının geleneksel çocuk oyunları hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, *13*(1), 288–307. https://doi.org/10.7884/teke.1393667

Usta, M. E., Uğur, A., Bağcı, B., & Çalık, E. (2021). Ortaokul öğrencilerinin okula uyumunun sokakta çalışma durumuna göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Millî Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, *1*(1), 292–307. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ozelegitimrehberlikdergisi/issue/65815/1031190

Uyanık, G., Bayındır, D., & Değirmenci, Ş. (2021). Akademik ve sosyal duygusal okula hazır bulunuşluk ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *20*(79), 1090–1104. https://doi.org/10.17755/esosder.811871

Ülküdür, M. A. (2016). *Proje tabanlı öğrenme etkinlikleri ile oyun tabanlı öğrenme etkinliklerinin akademik başarı, tutum ve motivasyona etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Amasya Üniversitesi.

Yazıcıoğlu Çalışkan, H., & Yıldız, R. (2024). Geleneksel çocuk oyunlarının ortaokul öğrencilerinin yaşam kalitesine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *18*(3), 456–465. https://doi.org/10.61962/bsd.1563353

Yıldız, R. (2023). *Zekâ oyunları ve geleneksel çocuk oyunlarının ortaokul öğrencilerinde dikkat ve görsel algıya etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Aksaray Üniversitesi.

Yıldız, R., ve Koçak, Ç. V. (2022). Geleneksel çocuk oyunlarının ilkokul öğrencilerinin karar verme becerilerine etkisi. *Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences*, *3*(2), 38–44. http://cuspor.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/73251/1149651

Yıldız, R., Çalı, O., ve Temel, A. (2025). Geleneksel çocuk oyunları oynayan ortaokul öğrencilerinin keyif alma düzeylerinin incelenmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, *18*(50), 917–933. https://doi.org/10.12981/mahder.1563821